

Список використаних джерел

1. Вахрущева Т. Ю. Інтерактивні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності. *Нові технології навчання*. Київ: НМЦВО, 2007. Вип. 47. С. 64–69.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. 3-тє вид., випр. й доповн. Житомир: «Поліграфічний центр», 2012. 384 с.
3. Левківський Б. Підвищення педагогічної майстерності викладачів вищих навчальних закладів. *Вища школа*. 2005. № 3. С. 55–58.
4. Научная организация учебного процесса (методические указания по проблемам вузовской педагогики и научной организации учебного процесса) / сост. Г. Б. Скок, Е. А. Музыченко, О. В. Салкова и др. Вып. 4(102). Новосибирск, 1984. 40 с.
5. Обривкіна О. М. Сучасні форми методичної роботи з підвищення педагогічної майстерності викладачів в університеті. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2010.../10oom.pdf
6. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556 – VII *Відомості Верховної Ради України*, від 19.09.2014 р. /№ 37–38/ с. 2716, ст. 2004. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Психолого-педагогічні кафедри вищих навчальних закладів України / уклад.: В. І. Даниленко, А. В. Кудін, К. М. Левківський, В. П. Мележик; за ред. Б. М. Жебровського. Київ: Знання, 2006. 302 с.

Король А. М., канд. пед. наук, доцент,
Криворізький державний педагогічний університет,
Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

Розвиток суспільства насамперед залежить від становлення нової системи освіти, що пов'язано із корегуванням змісту технологій навчання, які повинні відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти гармонічному входженню учня в інформаційне середовище. Тому в умовах глобалізаційної модернізації змісту освіти, гуманізації її цілей та принципів, переорієнтації на розвиток особистості виникає необхідність застосування комп'ютерної техніки як засобів повноцінного освітнього процесу.

Інформаційно-комунікаційні технології – це одна з умов осучаснення сфери освіти загалом, а також одна з вимог запровадження інклюзивного навчання,

адже дітям з особливими освітніми потребами важливо користуватися допоміжними приладами у процесі навчання, що дозволяє учням повноцінно навчатися, розвивати індивідуальні ефективні освітні стратегії.

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю поширення та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій як засобу розвитку індивідуальних здібностей учнів, забезпечення участі учнів у навчальному процесі та культурному житті освітнього закладу.

Дуже багато вчених займалося цією проблемою. Нами було проаналізовано дослідження таких авторів: Б. Дендева, А. О. Гримальської, К. Б. Єсипович, М. Ю. Кадемії, Г. О. Кручиніної, В. В. Лапінського, В. О. Сластьоніна, В. О. Сухомлинського, Т. І. Шамової, І. Ю. Шахіної, Г. Г. Швачич, К. Д. Ушинського та ін.

З огляду на сучасні реалії, учитель повинен застосовувати в навчальному процесі нові методи подачі інформації для того, щоб учні не просто сприймали матеріал під час уроку, а могли відтворити отримані знання на практиці, з плином часу. Мозок дитини налаштований на отримання знань у формі розважальних програм по телебаченню. Тому учневі легко запам'ятовувати на уроці інформацію за допомогою медіазасобів. Використання комп'ютерних мереж і онлайн-засобів допомагають подавати навчальний матеріал так, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного учня. Зважаючи на технологічний процес навчання, ми маємо розтлумачити такі терміни: інформаційно-комунікаційні технології, пізнавальна діяльність, активізація пізнавальної діяльності.

Поняття «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ), у розумінні Г. О. Кручиніної, є «сукупністю методів, пристроїв і процесів, які використовуються для збору, обробки, поширення інформації та використання її в науково-пізнавальній сфері» [6, с. 113].

Досліджуючи інноваційні та інформаційні технології в освіті, М. Ю. Кадемія, І. Ю. Шахіна використовують термін «інформаційні технології (ІТ) як сукупність методів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюг, що забезпечує збір, обробку, зберігання і відображення інформації з метою зниження трудомісткості її використання, а також для підвищення її надійності і оперативності» [5, с. 9].

Зважаючи на те, що визначення, використане М. Ю. Кадемією та І. Ю. Шахіною, охоплює перший компонент поняття «інформаційно-комунікаційні технології», яке пояснює лише сутність використання технічних засобів, а не процес їх впливу на діяльність учнів, розглянемо інші джерела, що допоможуть зробити остаточний висновок щодо досліджуваного терміна.

Г. Г. Швачич дає широке пояснення терміна: «Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ, від англ. Information and communications technology, ICT) – часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ – це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій

та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію». Інакше кажучи, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіатрансляцій, усіх видів аудіо- і відеообробки, передачі, мережесих функцій управління та моніторингу» [9, с. 6].

ІКТ є Показником рівня розвитку людини є доступ до якісної освіти. Характерною ознакою підвищення процесу і результату засвоєння особистістю певної системи наукових знань, практичних умінь та навичок є інформатизація навчання, тобто «створення і використання інформаційних технологій для підвищення ефективності видів діяльності, що здійснюються в системі освіти» [7, с. 6].

Основними компонентами інформаційної технології навчання є технічні засоби (персональний комп'ютер, засоби мультимедіа та ін.), програмні засоби та організаційно-методичне забезпечення [8, с. 12].

Емоційний вплив від застосування в процесі навчання інформаційних технологій сприяє концентрації уваги учнів на змісті пропонованого матеріалу, викликає інтерес, формує позитивне емоційне налаштування на сприйняття. Збереження уваги протягом усієї навчально-виховної взаємодії є однією з актуальних проблем педагогіки. Ще К. Д. Ушинський відзначав, що увага учня є надзвичайно важливим фактором, який сприяє успішності виховання й навчання. Засобами збереження уваги є посилення враження, пряма вимога уваги, протидія неувважності, цікаве викладання.

Метою реалізації комунікативного підходу в навчанні є оволодіння мовними засобами спілкування, спрямованих на їх практичне застосування у мовленнєвій діяльності, розвиток умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності.

На нашу думку, найбільш ефективними комунікативними засобами навчання є текст із завданнями до нього, що відповідають етапам породження висловлювання, враховують специфіку кожного виду мовленнєвої діяльності.

Важливим кроком інформатизації навчального процесу є впровадження в практичну діяльність педагога інформаційно-комунікаційних засобів.

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій поділяють на два типи: апаратні засоби та програмне забезпечення. До апаратних засобів належать: персональний комп'ютер та його складові; локальні та глобальні мережі; сучасне периферійне обладнання; відеокамери; CD та DVD диски.

Програмне забезпечення (програмні засоби) – це сукупність програм системи обробки інформації і програмних документів, необхідних для експлуатації цих програм. До них належать: Інтернет і його інструменти (електронна пошта, браузер, вебсайти, пошукові системи, форуми, аудіо- та відеочати); засоби

ІР-телефонії; платформи для мережеских курсів; блоги, мікроблоги; сервіси для зберігання фото, відео, презентацій, контактні сервіси, smart-технології, хмарні технології, геосервіси [3, с. 3].

Із різноманітних педагогічних засобів на основі сучасної електронної техніки особливо слід наголосити на використанні педагогічних програмних засобів.

Програмним засобом навчального призначення є такий засіб, в якому відображено деяку предметну галузь, певною мірою реалізовано технологію її вивчення, забезпечено умови для здійснення різних видів навчальної діяльності.

Для того, щоб демонструвати учням навчальну інформацію, учителю достатньо мати комп'ютер та мультимедійний проєктор. Учитель працює за комп'ютером, створює таблиці, діаграми, схеми, слайди, виводить матеріал на екран у вигляді, наприклад, відеоролика. Це унаочнює навчання. Для того, щоб учні працювали самостійно, кожен повинен мати персональний комп'ютер, з можливістю працювати у Word, Exel, PoxerPoint тощо.

Якщо говорити про уроки української літератури, то одним з ефективних засобів інформаційно-комунікаційних технологій є медіотеки. Збірки навчального матеріалу (монографій, рефератів, текстів програмних творів), як допоміжні засоби в оволодінні темою, допоможуть вибудувати системні знання, а також економити час, не обтяжуючи учнів роботою з персональним комп'ютером, як під час опрацювання матеріалу на уроці, так і тоді, коли учень систематизує та закріплює матеріал, виконуючи домашнє завдання.

Під час аналізу літературного твору слід використовувати електронні підручники, посібники, що допоможе учням, під керівництвом учителя, створювати авторський медійний проєкт, з власним варіантом розвитку подій художнього твору у хронологічному розрізі, аналізувати образи та дії персонажів, авторську позицію тощо.

Велику роль у засвоєнні художнього твору відіграє залучення до навчального процесу матеріалів, які екранізують та візуалізують авторський текст. Це може бути як кінематограф, так й інсценізація учнями попередньо вивченого та дослідженого тексту. Учні мають змогу реалізувати свій творчий потенціал, продемонструвати знання в креативній інтерпретації авторського тексту, з використанням елементів аудіо, відео на власний розсуд, працювати в групі, генерувати та втілювати в життя свої ідеї. Так учитель дозволяє учню працювати більш динамічно, залучаючи до виконання поставленого завдання як і засоби ІКТ, так традиційні (малюнки, карти, підручники тощо).

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання визначає зв'язки і закономірності, прогнозує наслідки використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, які необхідні для того, щоб покращити ефективність навчально-виховного процесу.

Результативність уроку української мови та літератури із застосуванням засобів ІКТ залежить від доцільного використання методів, прийомів, форм і засобів організації навчальної діяльності.

У сучасному навчанні української мови та літератури активно практикуються мультимедійні лекції, мультимедійні презентації, віртуальні екскурсії, рольові комп'ютерні ігри, інтернет-конференції, мультимедійні проєкти, фільми, відеоролики, аудіокниги.

Сучасний викладач не кардинально змінює спосіб доступної передачі знань, умінь і навичок учням, замінюючи підручники та посібники електронними ресурсами. Успішність навчально-пізнавальної діяльності можлива лише за вправного використання педагогом традиційних технологій з новітніми.

На нашу думку, навчання за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу зацікавити учня під час вивчення нового та узагальнення відомого матеріалу, що значно підвищує мотиваційну основу процесу отримання знань; наочність (інтерактивність та мультимедіа) дають змогу візуалізувати навчальний матеріал, що сприяє кращому запам'ятовуванню.

Учень має змогу бути креативним та самостійним, адже позакласне самостійне виконання завдання може набути цікавої форми: розробка слайдів для презентації з використанням ілюстрацій, схем, пошукових ресурсів для дослідження певних питань; моделюванню за допомогою спеціальних комп'ютерних програм; аудіо- та відеоресурси для швидкої та ефективної підготовки до заняття тощо.

Отже, впровадження інформаційно-комунікаційного досвіду, який має успіх у європейських країнах, у практику викладання в українських школах дозволить учням і вчителям перейти на новий рівень взаємодії, де перший – спрямовує учня, демонструє навчальний матеріал у цікавій і доступній формі, не примушує, а мотивує навчатися, а другий – має змогу навчитися креативно мислити, розвивати творчий потенціал, шукати та використовувати в навчальних цілях інформацію.

Можемо дійти висновку, що інформаційно-комунікаційні технології дозволяють наблизити методику навчання в школах до сучасних освітніх потреб та вимог. Ці технології базуються на щоденному використанні сучасної комп'ютерної бази, комп'ютерної навчальної програми, засобів навчання на базі аудіо-відеотехніки, дистанційних засобів навчання, телеконференції тощо.

Список використаних джерел

1. Гримаська А. О. Використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення якості навчання української мови і літератури. *Таврійський вісник освіти*. 2016. № 4. С. 23 – 27.

2. Есипович К. Б. Управление познавательной деятельностью учащихся при изучении иностранных языков в средней школе. Москва: Просвещение, 1988. 191 с.
3. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2016. Вип. 133. С. 3–5.
4. Информационные и коммуникационные технологии в образовании: монография / под. редакцией Бадарча Дендева. Москва, 2013. 320 с.
5. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі. навч. посіб. *Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського*. Вінниця, 2011. 220 с.
6. Кручинина Г. А. Методическая работа преподавателя в условиях использования новых информационных технологий обучения. *Проблемы теории и практики в подготовке современного специалиста*. Межвузовский сборник научных трудов. Новый Новгород: Изд-во НГЛУ, 2003. С. 126.
7. Лапінський В. В., Пилипчук А. Ю., Шишкіна М. П. Інформаційно-комунікаційні технології єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / за наук. редакцією В. Ю. Бикова. Київ: Педагогічна думка, 2010. 160 с.
8. Науковий журнал «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво». Луцьк. 2013. Випуск № 11. С. 12.
9. Швачич Г. Г., Толстой В. В., Петречук Л. М., Іващенко Ю. С., Гуляєва О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навч.-посіб. / *Національна металургійна академія України*. Дніпро, 2017. 231 с.

Кулібаба І. І., здобувачка СО «Магістр»
факультету хімії, біології і біотехнологій, спеціальності 102 «Біохімія»

Науковий керівник: Зарішняк І. М.,
канд. пед. наук, доцент, доцент
кафедри педагогіки, фізичної культури та управління освітою
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ТРАДИЦІЙНА ТА АЛЬТЕРНАТИВНА МОДЕЛЬ КУРАТОРСТВА

Роль куратора академічної групи суттєво підвищилася через загострення освітньої кризи загалом, і вищої освіти також. Увага професорсько-викладацького складу спрямовується на особистісне зростання студентської молоді,